

Nr 325.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Uti propositionen nr 266 föreslås prisreglerande åtgärder på jordbrukets områden. Där återkomma under ett kapitel de på senare tider påkallade »Särskilda åtgärder till befrämjande av jordbruket i Norrland». Redan i statsverkspropositionen fanns i jordbrukets huvudtitel ett anslagsäskande för »komplettering av ofullständiga jordbruk». Sin särskilda betydelse har detta äskande för Norrland och likaledes Värmland. Där har nämligen en mängd ofullständiga jordbruk kommit till stånd genom 1896 års ägostyckningslag med fri styckningsrätt. Huvudsakliga ändamålet med lagen visade sig vara att bereda skogsindustrien tillfälle att från skogen å dess förvärvade bondehemman avskilja och försälja »den odlade jorden med åbyggnader, som den för sin näring ej behövde».

I alla regeringspropositioner under de senaste åren för befrämjande av jordbruket i Norrland borde ej fått saknas påminnelse, att de föreslagna åtgärderna äro, vad man skulle kunna kalla »dvärgagärningar». Dessa jordbruk äro nämligen liksom även åtskilliga andra dylika i landet uppkomna av skilda anledningar. De kännetecknas först och sist däri, att de sakna tillräcklig jord, odlingsmark och skog. Det är i denna brist de måste främst kompletteras, om något väsentligt befrämjande skall komma till synes. I första kammaren betonades i år nämnda förbiseende även vid behandlingen av statsverkspropositionens uppmärksammande av det norrländska jordbruket. Till denna debatt hänvisas även inför denna efterskörd för året inom den försummade angelägenheten.

Det gäller även här ingenting mindre än fullföljden av »den tredje reduktionen av plundrad kronojord». Förbudslagen, arrende-, vanhävds- och ägostyckningslagarna voro de första stegen på lagstiftningens väg. Majoriteterna inom Norrlandskommittén, Jordundersökningen (Värmlandsutredningen) och Jordkommissionen ifrågasatte lagar med stöd ytterst av expropriation för frigörelse av arrendejordbruk, åtgärder för att åt allmogen återvinna å trävaruindustriens skogar befintliga odlingslägenheter med tillbehör samt komplettering av de med stöd av 1896 års ägostyckningslag massvis tillverkade ofullständiga jordbruken med odlingsmark och även nödig skog samt för skapande av nya självförsörjande jordbruk och även arbetaresmåbruk.

Till reduktionsverket hör även frågan om och i vad mån *ersättning* rimligen bör utgivas för nämnda återvinning. Folket i Norrland särskilt dignar mångenstädes under bördan av förräntningen och amorteringen av statens »egnahemslånerörelses» utlåningar i skilda former.

Det kan ifrågasättas om ej inför dylika fakta återvinning av de förenämnda tre smulorna i förhållandet till den stora terrängen av de norrländska vilsegångna kronodonationerna till jordbruket borde rättvisligen påkalla någon nedsättning i lösenbeloppet under marknadsvärdet. Jordmonopol och miljonförmögenheter i löst kapital äro kongruenta begrepp. De senare konfiskeras mäktigt genom inkomst- och arvsbeskattning. De förra får man knappast andas på. Odlingsmark med husbehovsskog på de ofantliga kronodonationerna kunna icke ens mot full ersättning anständigtvis få »återvinnas» såsom bidrag till jordfolkets livsuppehälle.

Hur som helst. De tre angelägenheterna om frigörelse av arrendejordbruk, komplettering av ofullständiga jordbruk och återvinning av odlingslägenheterna å de gamla kronodonationerna jämte tillbehör stå outplånligt på dagordningen. Livet självt har satt dem dit.

På grund av vad sålunda anförts och i anslutning till de tre nämnda jordkommissionernas pliktuppfyllelse hemställas,

att riksdagen i anledning av propositionens nr 266 »*Särskilda åtgärder till befrämjande av jordbruket i Norrland*» ville i skrivelse till Kungl. Maj:t äska övervägande och framläggande av lagförslag till fullföljande i förenämnda tre avseenden, på sätt de tre jordkommissionerna ifrågasatt, av den tredje reduktionen av plundrad kronojord, vilken senare tillvaratagits av Gustaf Wasa och genom 1800-talets avvittringar skolat utransoneras för landets uppodling och bebyggande.

Stockholm den 21 april 1938.

Carl Lindhagen.